

KoorStem

organisatie voor vocale Muziek

Koor&Dirigentendag 2007

5 mei 2007 – HIK – GEEL

VERSLAG

Koor&Stem vzw

Zirkstraat 36

2000 Antwerpen

Telefoon: 03 237 96 43

Fax: 03 248 16 05

E-mail: info@koorenstem.be

Website: www.koorenstem.be

Verslag Koor&Dirigentendag 07

Inhoudstafel

1. KOORMANAGEMENT: HOE RUN IK MIJN KOOR?	3
2. HOE ZIT HET MET DE VERZEKERING VAN MIJN KOOR?	5
3. VOORSTELLING NIEUWE WEBSITE KOOR&STEM	5
4. BEELDCULTUUR IN DE KOORWERELD	7
5. WERELDMUZIEK VOOR SAMENZANGPROJECTEN	8

1. KOORMANAGEMENT: HOE RUN IK MIJN KOOR?

De sessie koormanagement werd geen saaie theoretische uiteenzetting over management of kwaliteitszorg, maar een kritische gedachtenwisseling over koorwerking met een actieve participatie van de panelleden en de deelnemers.

Er werd vooral veel ruimte gemaakt voor de uitwisseling van praktijkervaring.

Het panel bestond uit Terry Janssen, voorzitter van Amivoca uit Kontich, Carine Van Gerven, dirigente van Kiliana uit Overpelt en uit Gerd Wenmeekers, secretaris van het Acantus uit Beveren. Het panel en de discussie met het publiek werd gemodereerd door Koenraad De Meulder, directeur van Koor&Stem.

Het rapport 'Koplopers voor het koorleven'¹ vormde het uitgangspunt voor de discussie tijdens deze sessie. Uit dit onderzoek bleek immers dat de koorwereld het moeilijk heeft met recruitering, evaluatie en communicatie.

Deze thema's werden daarom de gesprekstema's voor de sessie koormanagement. Uit dit panelgesprek distilleerde wij enkele nuttige aanbevelingen:

Recrutering van nieuwe koorleden

- mond aan mond reclame is en blijft de beste manier om nieuwe leden te recruter.
- zorg voor een programmatie en een concertaanbod dat aanspreekt bij een ruim publiek.
- organiseer een open repetitie om geïnteresseerden/twijfelaars over de streep te halen.
- werk actief samen met de muziekacademies of muziekscholen uit de regio en spreek de muzikanten daar aan.
- organiseer in kinder- of jeugd koren een vriendjes- of vriendinnetjesdag zodat kinderen kunnen kennismaken met de werking van het koor.
- maak van de recruitering een permanent aandachtspunt binnen de werking van het koor.
- neem contact op met personen die in uw wijk komen wonen. Misschien willen zij graag meezingen in het koor.
- organiseer huisbezoeken om mensen te informeren over de werking van het koor en hen te motiveren om mee te komen zingen.

Onthaal van nieuwe koorleden

- denk goed na over de plaats die het nieuwe lid krijgt in het koor: naast een goede zanger of naast iemand met goede sociale vaardigheden. Vooral bij kinderen is dit erg belangrijk.
- zorg ervoor dat de komst van het nieuwe lid goed wordt voorbereid: de plaats in het koor, partituren, uniform, enz.
- zorg ervoor dat het nieuwe koorlid een aanspreekpunt heeft in het koor: een peter of meter per stem, een peter of meter per nieuw koorlid of een andere formule.
- schrik nieuwe leden niet meteen af door het organiseren van een auditie. Laat nieuwe leden enkele repetities meezingen en doe nadien eventueel een stemproef.
- maak een infobrochure² over het koor waarin nieuwe leden alle basisinformatie over het koor en de bestaande afspraken terugvinden: wie is wie, afspraken repetities, afspraken rond concerneren, uniform, partituren, verzekering, lidmaatschap, enz.
- stel je nieuwe leden na enkele repetities aan het koor voor.

---

¹ De Meulder, K., Rapport Koplopers voor koorleven. Een initiatief van Koor&Stem in samenwerking met de Koning Boudewijnstichting, Antwerpen.

Je kan dit rapport downloaden op de website van Koor&Stem.

² De infobrochure van het koor Amivoca uit Kontich is beschikbaar op de website van Koor&Stem.: zie Koor&Dirigenten 07 – infobrochure Amivoca.

- nodig nieuwe leden na een tijdje uit op een bestuursvergadering om kennis te maken en na te gaan of de integratie in de groep goed verloopt.
- stel je nieuwe koorleden voor in de communicatiekanalen van je koor: nieuwsbrief, tijdschriftje of website.
- werk met een ideeënbuis.

Recrutering nieuwe bestuursleden

- zorg ervoor dat er geen generatiekloof groeit tussen het bestuur en de zangers en maak dus van de recrutering van nieuwe bestuursleden een permanent aandachtspunt.
- zorg ervoor dat jongeren bij elke kooractiviteit de verantwoordelijkheid krijgen over een volwaardig onderdeel van de organisatie. Betrek hen actief zodat ze later gemotiveerd kunnen worden om deel uit te maken van het bestuur!
- bepaal in de statuten van het koor niet alleen een leeftijdsgrens maar leg ook vast dat bijvoorbeeld 20% van het koorbestuur moet bestaan uit mensen van minder dan 30 jaar.
- stel in kinder- en jeugd koren een kinder- of jeugd raad (bestuur, parlement, groep) samen zodat zij voeling krijgen met de organisatorische aspecten van de koorwerking.
- omschrijf in de statuten³ van je koor een procedure om het bestuur van je koor op regelmatige tijdstippen (om de vier jaar bijvoorbeeld) geheel of gedeeltelijk te vernieuwen.
- maak in je bestuur gebruik van het vrijwilligersstatuut⁴ zodat het engagement van mensen in een juist fiscaal en sociaal kader wordt geplaatst.
- zorg ervoor dat je koor over een vrijwilligersverklaring⁵ beschikt.
- zorg ervoor dat je voor je bestuursleden een verzekering voor burgerlijke aansprakelijkheid en persoonlijke ongevallen afsluit.

Lidmaatschap

- met de inkomsten uit lidgeld kan je de werking van het koor professioneel onderbouwen: betaling dirigent, aankoop partituren, aankoop uniform, enz.
- lidgeld hoeft geen drempel te zijn om nieuw zangers aan te trekken wanneer het koor een kwaliteitsvolle werking kan verzekeren.
- je hoeft het lidmaatschap niet steeds verplicht te maken. Je kan ook werken met een beschermcomité waarmee je ook geïnteresseerden van buiten het koor kan betrekken.
- bouw goede contacten uit met het bestuur van je gemeente. Er bestaat vaak een grote bereidheid om de amateurkunsten en dus ook de koorwerking beter te ondersteunen.

Meer informatie over deze thema's kan je terugvinden bij:

Algemene informatie:

www.koorenstem.be
www.amateurkunsten.be
www.cultuurnet.be

---

³ Het Vlaamse Centrum voor Amateurkunsten stelde een goede brochure samen over het juridisch statuut van een vereniging. Je kan deze brochure gratis bestellen op het secretariaat van Koor&Stem of downloaden op de site van Koor&Stem: zie Koor&Dirigentendag 07.

⁴ Een typecontract voor vrijwilligers in de koorwereld kan je downloaden op de site van Koor&Stem : zie Koor&Dirigentendag 07. Voor meer informatie kan je terecht bij het Steunpunt vrijwilligerswerk: www.vrijwilligerswerk.be

⁵ Koor&Stem stelde een vrijwilligersverklaring op ten behoeve van de koorwereld. Je kan deze verklaring downloaden op de site van Koor&Stem: zie Koor&Dirigentendag 07.

Gespecialiseerde informatie:

www.kwasimodo.be
www.kunstenloket.be
www.vrijwilligerswerk.be
www.socius.be

Socius bracht zonet een nieuwe publicatie uit 'Gezocht, geëngageerde vrijwilligers! Een inventaris van goede praktijkvoorbeelden in verband met participatie in verenigingen.' Meer informatie over deze publicatie vind je op de website van Socius: www.socius.be.

2. HOE ZIT HET MET DE VERZEKERING VAN MIJN KOOR?

Voor de informatie over de sessie verzekering, verwijzen we graag naar het Verzekeringsdossier van Koor&Stem⁶.

Toch geven we graag nog enkele aandachtspunten mee:

- de verzekering burgerlijke aansprakelijkheid is nu wettelijke verplicht voor alle vrijwilligers die in het koor actief zijn: zangers, bestuursleden, dirigent, medewerkers, enz. Je doet er best aan al deze personen in de Burgerlijke Aansprakelijkheidsverzekering te laten opnemen en Koor&Stem dus goed te informeren over de wijzigingen in het ledenbestand. Verzeker ook de personen die deelnemen aan activiteiten die door het koor georganiseerd worden: koorreizen, feestjes, fietsweekends, enz.
- elk koor moet ingevolge de wet van 3 juli 2005 haar leden informeren over de sociale doelstelling van het koor, het juridische statuut, de afgesloten verzekering en de uitbetaalde kostenvergoedingen. Koor&Stem biedt een typedocument aan voor de opmaak van de vrijwilligersverklaring⁷. Je kan deze verklaring publiceren op je website, in een nieuwsbrief of in een gewone brief aan je leden.
- De verzekering bestuurdersaansprakelijkheid – uitsluitend van toepassing op vzw's – wordt niet collectief aangeboden door Koor&Stem. Deze verzekering is niet verplicht.

Voor meer informatie kan je terecht op de website van Koor&Stem of kan je contact opnemen met het secretariaat.

3. VOORSTELLING NIEUWE WEBSITE KOOR&STEM

Communicatiestrategie

Samen met de ontwikkeling van de nieuwe website van Koor&Stem, heeft de organisatie een nieuwe communicatiestrategie opgezet waardoor de informatie over de koorwereld een heel brede verspreiding krijgt. De website van Koor&Stem krijgt hierin een echte scharnierfunctie.

Enkele voorbeelden:

- Concerten die in de elektronische concertkalender worden opgenomen, worden achtereenvolgens gepubliceerd in volgende media:
  - o concertkalender website van Koor&Stem
  - o gedrukte concertagenda van Koor&Stem – verspreiding 8x per jaar

---

⁶ Verzekeringsdossier Koor&Stem, zie Koor&Dirigentendag 07.

⁷ Koor&Stem stelde een vrijwilligersverklaring op ten behoeve van de koorwereld. Je kan deze verklaring downloaden op de site van Koor&Stem: zie Koor&Dirigentendag 07.

- Cultuurdatabank (in ontwikkeling)
- andere lokale communicatiekanalen (in ontwikkeling)

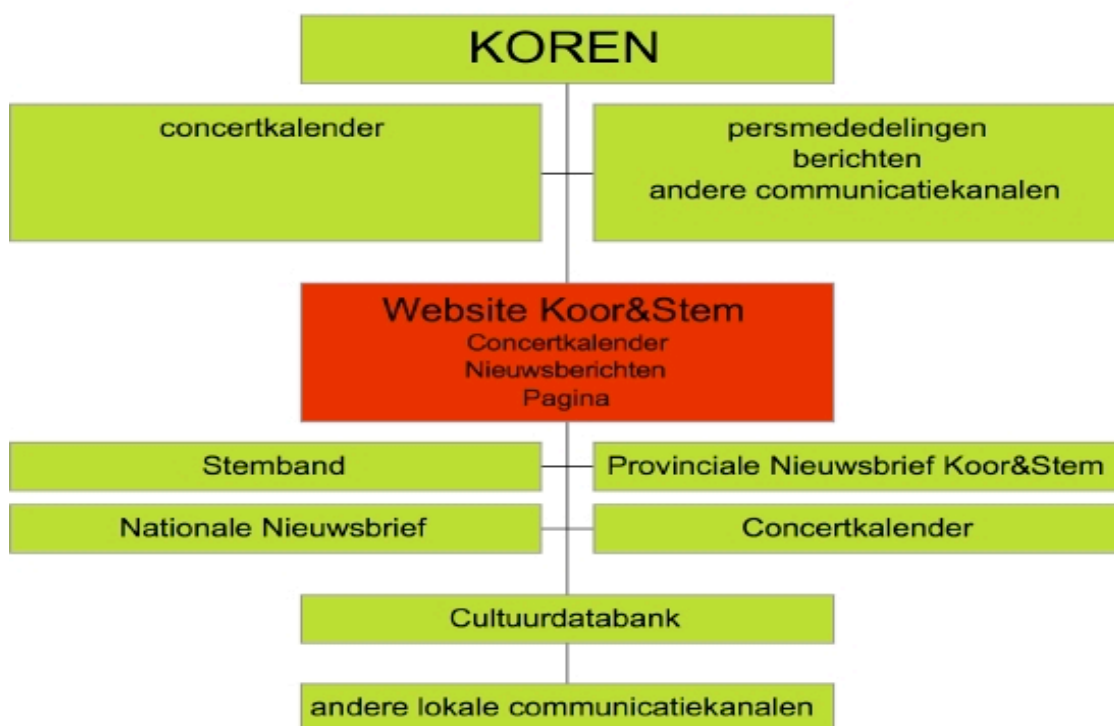
De tijdsinvestering om het concert on-line op de website van Koor&Stem in te voeren loont dus echt.

- Een persmededelingen van een koor (een bijzonder concert, een viering van het koor, een viering van de dirigenten, een mededeling over een wedstrijd, enz.) worden best doorgestuurd naar info@koorenstem.be. Alle berichten worden verwerkt en opgenomen in één of meerdere communicatiekanalen van Koor&Stem:
  - nieuwsbericht op de site van Koor&Stem
  - advalvas rubriek op de site van Koor&Stem
  - nationale en/of provinciale nieuwsbrief van Koor&Stem

Zorg ervoor dat de informatie beknopt is en stuur meteen ook wat beeldmateriaal door: enkele foto's, een logo, een folder, een affiche.

Koor&Stem zal hiervan dankbaar gebruik maken.

COMMUNICATIESTRATEGIE KOOR&STEM

Databank

Koor&Stem heeft binnen de nieuwe mogelijkheden van de website een nieuwe databank ontwikkeld van de aangesloten koren (CRM-Customer Relationship Management). Hierin werden reeds volgende zaken gerealiseerd:

- alle personen hebben een unieke record in het systeem
- alle gegevens over de koorbesturen zijn on-line consulteerbaar
- alle basisgegevens over de koorwerking zijn on-line consulteerbaar
- mogelijkheden:
  - facturatie
  - mailings
  - informatie

In de nabij toekomst krijgt elk koor een eigen login op dit systeem (Mijn Koor&Stem) met de volgende mogelijkheden:

- opvolging bestuurssamenstelling
- opvolging ledenadministratie
- invoering en opvolging gegevens over de koorwerking (concertagenda, repetitieplanning, verzekeringen, mailings, enz.)
- website van het eigen koor

In het najaar worden de koren geïnformeerd over deze nieuwe toepassingen.

4. BEELDCULTUUR IN DE KOORWERELD

Tijdens de sessie 'Beeldcultuur in de koorwereld' werkte Gert Terny met het Laaksdals koor rond enkele liedjes uit de bundel 'Vierhoog in de wolken':

- 'Een liedje zonder eind' van Carl Van Eyndhoven
- 'Zangalew', een Afrikaans liedje in een arrangement van Vic Nees
- 'Heb je 't al gelezen van de regen', een liedje op tekst van Toon Hermans in een arrangement van Lode Dieltiens

Samen met het koor ging docent Gert Terny op zoek naar nieuwe invalshoeken om deze koorwerkjes op scène te presenteren. Hij ging hierbij uit van de mogelijkheden van het koor en van elk individu afzonderlijk.

In de namiddag werden de resultaten van de samenwerking besproken met deelnemers aan deze workshop 'Beeldcultuur in de koorwereld' en kregen zij meteen ook de kans om hieraan actief te participeren.

Gert Terny is een man van vele interesses en twee grote passies: 'het functioneren van de stem' en 'het menselijk lichaam én het theater'. Na een toneelopleiding studeerde hij bewegingsleer aan de Dansschool Lea Daan. Zijn ongebreidelde nieuwsgierigheid naar het menselijk gedrag en zijn liefde voor de taal voerden hem ook naar opleidingen journalistiek, theaterwetenschap en psychologie, aangevuld met allerhande therapie-opleidingen.

In 1999 werd hij dankzij deze gedrevenheid en passie Laureaat van de Belgische Stichting Roeping. Met de daaraan verbonden beurs studeerde hij in London aan het 'Voice and Speech Centre' van de wereldvermaarde Patsy Rodenburg. Nadien trok hij naar de VS om er zich verder te vervolmaken bij enkele van de meest vooraanstaande stem- en theaterpedagogen ter wereld: Arthur Lessac in Mercersburg (www.lessacinstitute.com) en Catherine Fitzmaurice in New York (www.fitzmauricevoice.com).

Intussen was hij als acteur te zien in Vlaamse en Nederlandse theaters, kortfilms en tv-series, regisseerde hij tal van theaterproducties en manifestaties, en werkte hij o.a. voor de educatieve dienst van de Koninklijke Muntschouwburg te Brussel. Daarnaast doceert Gert Terny ook regelmatig bij Koor&Stem.

Meer info op: www.voicefactory.be

Via de koorcoaching kan je beroep doen op docenten die gespecialiseerd zijn in stemvorming en bewegingsleer.

Mevrouw Hilde Van den Broek van het Laaksdals Koor was zo vriendelijk haar ervaring aan ons toe te vertrouwen:

'Het Laakdals Koor heeft op de koor- en dirigentendag op 5 mei jl gefungeerd als demonstratiekoor. Dit was een hele belevenis. Voor ons begon het allemaal op zaterdagvoormiddag.

Het Laakdals Koor staat onder leiding van An Alen maar zij was zaterdagvoormiddag

verhinderd. Daarom zongen we onder begeleiding van de gastdirigent, Erik Demarbaix, koorconsulent van Koor&Stem.

Hoewel we onze liedjes wel kenden was het voor ons eerst eventjes wennen. Toch zaten we al snel op dezelfde golflengte. Nu nog leren bewegen. Eerst ging alles een beetje stroef maar beetje bij beetje werden we wat losser. We hadden dan ook een uitstekende docent.

Gert Terny liet ons dingen doen die we zelf nooit zouden durven. Met onze gelaatsuitdrukking of onze bewegingen, gaven we de inhoud van het lied weer. Daardoor kwam het lied zelf beter tot uiting en zongen we met meer overtuiging. 's Namiddags lieten we ook de deelnemers aan deze infosessie deel uitmaken van het bewegen. Gert Terny gaf uitleg over het waarom en het hoe. Al gauw voerden wij het uit. De ene keer kwamen we al zingend uit de coulissen, dan bewogen we ons tussen het publiek, de mannen zongen achteraan in de zaal, de vrouwen vooraan en bewogen dan langzaam naar mekaar toe. We deden ook allerlei bewegingen met de handen om de tekst nog extra kracht bij te zetten. Telkens was er interactie met de deelnemers. Vonden zij het goed? Wat was voor hun belangrijk? Bleef het plaatje van 'een koor' nog bestaan? En ja, het ene viel al wat beter in de smaak dan het andere.

Onze dirigente An die hierbij aanwezig was vertelde: "Ik herken mijn koor niet meer". En dat was zeker heel positief bedoeld. Wij bewogen spontaan, we brachten de liederen tot leven.

Voor de koorleden was het een heel leerrijke ervaring. We hebben ervaren dat zingen niet alleen zingen is maar ook het lied tot leven brengen door de tekst kracht bij te zetten met bewegingen en gelaatsuitdrukkingen, en door ritmisch mee te leven met de muziek. Het moet niet altijd een mooie maar strakke opstelling op een podium zijn. Als het lied en de ruimte er zich toe lenen, gebruik dit dan ook optimaal! Beweeg, zing met je lichaam en stem, laat iedereen meegenieten van wat het lied verteld. We hebben die dag heel wat geleerd. En we hebben vooral veel plezier beleefd! Wat in het begin moeizaam ging, werd in de loop van de dag al heel wat vlotter en losser. **Want een lied al zingend, bewegend, levend te brengen, is heilzaam voor lichaam en ziel'.**

5. WERELDMUZIEK VOOR SAMENZANGPROJECTEN

Een heel bijzonder koor is het strijdkoor. Tijdens deze workshop deed Luc Wynants, dirigent van Kontrarie, samen met enkele van zijn muzikanten een presentatie van het repertoire voor dit soort koor.

De keuze van het repertoire wordt in het strijdkoor grotendeels bepaald door de maatschappelijke visie van waaruit het werkt. Op de website van het strijdkoor vind je de krachtlijnen:

- liederen met een boodschap
- zingen is niet vrijblijvend
- hun liederen, hun boodschap, hun strijd
- onze liederen, onze boodschap, onze inzet

Meer info over deze visie, kan je terugvinden op website van Kontrarie: www.kontrarie.be.

De deelnemers werden ook geïnformeerd over de manier waarop dit repertoire wordt gebruikt binnen het strijd.

De meeste aandacht ging natuurlijk naar de praktijk. De deelnemers kregen de kans enkele liederen uit het repertoire van Kontrarie in te zingen. Volgende werkjes stonden op het

programma van de workshop:

- Tshotsholoza – bewerking CASA-koor Nederland
- Al kol ele – Neomi Shemer/W. Van de Velde/Lutgart Besard
- Siepre Hay por què vivir – bewerking Carlos Desoete
- De tijd loopt – tekst Lutgart Besard, muziek Luc Wynants

Voor de meeste deelnemers was dit een kennismaking met een heel nieuw repertoire. Op de website van Kontrarie vind je een volledig overzicht van hun repertoire. Uiteraard is er in dit genre ook heel veel materiaal beschikbaar in de bibliotheek van Koor&Stem.

Antwerpen, 31 mei 2007